

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/121/2018
Identifikačné číslo spisu: 2014200821
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2014200821.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyně: R. M. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., zastúpenej spoločnosťou V4 Legal, s.r.o., so sídlom Tvrdeho 783/4, Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 7333-3/2013-BA zo dňa 22.08.2013, za účasti R. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom K., o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/215/2014-227 zo dňa 26. januára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/215/2014-227 zo dňa 26. januára 2018 v II. časti jeho výroku napadnutej kasačnou sťažnosťou žalovanej m e n í tak, že žalobkyni sa priznáva právo na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu jednej päťtiny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej proti ostatným častiam I. a III. výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/215/2014-227 zo dňa 26. januára 2018 z a m i e t a.

Žalobkyni voči žalovanej priznáva právo na náhradu trov kasačného konania v rozsahu jednej päťtiny.

Odôvodnenie

I.

Rozhodnutie krajského súdu

1. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len krajský súd alebo správny súd) rozsudkom č. k. 14S/215/2014-227 zo dňa 26. januára 2018 podľa § 191 ods. 1 písm. d/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej tiež „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného Sociálnej poisťovne, ústredia č. 733-3/2013-BA zo dňa 22.08.2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania voči žalovanej v celom rozsahu. Účastníkovi konania R. V. náhradu trov konania nepriznal.

2.1. Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplynulo, že krajský súd z obsahu administratívneho spisu žalovanej zistil, že žalovaná preskúmaným rozhodnutím č. 7333-3/2013-BA zo dňa 22.08.2013 zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Senica č. 23649-1/2011-SE z 23.08.2011, ktorým prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že žalobkyni R. M. F., nar. XX.XX.XXXX ako zamestnankyni zamestnávateľa R. V. P. P. nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 01.08.2010, so stručným odôvodnením, podľa ktorého u zamestnávateľa R. V. P. P. nebolo možné ani fyzickou kontrolou preukázať reálny výkon činnosti zamestnanca, u zamestnávateľa nevznikol poistný pomer odo dňa 01.08.2010, preto žalobkyni ako zamestnancovi účasť na nemocenskom a dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti odo dňa 01.08.2010 nevznikla. Podľa odôvodnenia rozhodnutia žalovaného od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie sa od 01.05.2004 v oblasti sociálneho zabezpečenia sa uplatňujú koordinačné nariadenia, Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14.06.1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov a jeho vykonávacie nariadenie Rady (EHS) č. 574/1972 z 21.03.1972.

2.2. Ďalej mal krajský súd preukázané, že Sociálnej poisťovni bola doručená informácia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava, že v posledných rokoch vznikli na území Slovenskej republiky firmy, ktoré sprostredkovávajú pre poľských samostatných podnikateľov zamestnanie na úväzok v iných členských štátoch. V mnohých prípadoch cieľom tejto činnosti nie je výkon zamestnania na pracovnú zmluvu mimo hraníc Poľskej republiky, ale vyhýbanie sa plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávajú v Poľskej republike. Sociálna poisťovňa, pobočka Senica oznámila zamestnávateľovi, že dňa 24.06.2011 vykoná kontrolu zameranú na preukázanie skutočného výkonu činnosti na území Slovenskej republiky každého zamestnanca s bydliskom v Poľskej republike. Výzvu na vykonanie kontroly zamestnávateľ neprevzal v odbernej lehote a zásielka sa vrátila neprevzatá. Aj napriek tejto skutočnosti sa Sociálna poisťovňa, pobočka Senica pokúsila vykonať kontrolu v mieste sídla zamestnávateľa, pričom zistila, že na adrese podnikania XXX XX F. XX je len starý, neobývaný domček. Z vyjadrenia Obecného úradu Sobotište vyplýva, že podnikateľský subjekt R. V. - P. P. v obci nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť a podľa dostupných informácií ani v minulosti takúto činnosť na území obce nevykonával, resp. nemal v obci zriadenú žiadnu prevádzku. Šetrením bolo zistené, že objekt na adrese F. XX bol zamestnávateľovi prenajatý, avšak od 30.05.2011 bol vlastníkom nehnuteľnosti odvolaný súhlas so sídlom živnostníka „R. V. - P. P.“, z čoho vyplýva, že bol prenájom nehnuteľnosti, v ktorej má zamestnávateľ vedené sídlo podnikania, zrušený. Na základe kontroly sa nepodarilo preukázať, že zamestnávateľ prideloval zamestnancom prácu počas trvania pracovnoprávneho vzťahu, a že zamestnanci na území Slovenskej republiky prácu skutočne vykonávali. Pracovné zmluvy a ďalšie doklady potrebné ku kontrole odvodu poisteného zamestnávateľ predložil až po vydaní rozhodnutí vo veci vzniku sociálneho poistenia. V pracovných zmluvách bol dojednaný pracovný pomer na kratší pracovný čas - 8 hodín mesačne, pričom zamestnanci mali priznanú mesačnú mzdu vo výške 30,- eur. Sociálna poisťovňa, pobočka Senica následne v dňoch 21.09.2011 až 22.09.2011 vykonala kontrolu, ktorá však nebola zameraná na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov zamestnávateľa na území Slovenskej republiky, ale na odvod poistného na sociálne poistenie za obdobie od 01.08.2010 do 30.06.2011, ktorú pobočka Sociálnej poisťovne vykonala v súlade s § 242 a nasl. zákona o sociálnom poistení. Z protokolu č. 700-0710013511-AG02/11 o vykonaní kontroly odvodu poistného na sociálne poistenie vyplýva, že prerokovania výsledkov uvedených v protokole sa zúčastnil splnomocnený zástupca zamestnávateľa, čo potvrdil svojim podpisom. Zamestnávateľ dňom, kedy Sociálna poisťovňa, pobočka Senica začala vykonávať kontrolu odvodu poistného na sociálne poistenie ukončil podnikateľskú činnosť. O prerokovaní predmetného protokolu bola vyhotovená zápisnica, ktorá bola tiež podpísaná splnomocneným zástupcom zamestnávateľa dňa 04.10.2011. Kontrolné zistenia vyplývajúce z kontroly odvodu poistného na sociálne poistenie nemajú však vplyv na posúdenie uplatniteľnej legislatívy v súlade so základným nariadením a vykonávacím nariadením. Na základe skutkových zistení Sociálna poisťovňa dospela k záveru, že zamestnávateľ žalobkyne nespĺňa kritéria stanovené na určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania, a z tejto skutočnosti je nutné vychádzať aj vo vzťahu k jednotlivým zamestnancom.

3. Zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu krajský súd preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež zákon č. 461/2003 Z. z. alebo zákon o sociálnom poistení), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 196 ods. 7, § 209 ods. 4 tohto zákona, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v Nariadení (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 z 16.09.2009 (ďalej len základné nariadenie) a vykonávacom Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 z 16.09.2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie č. 883/2004, citujúc právnu úpravu ustanovenú v čl. 11 ods. 3, čl. čl. 13 ods. 1, 3 základného nariadenia postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku.

4. Krajský súd konštatoval, že preskúmané rozhodnutie je v danom prípade rozhodnutím odvolacieho orgánu o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu organizačnej zložky sociálnej poisťovne zo dňa 23.08.2011, v odôvodnení ktorého absentujú podstatné náležitosti vyžadované ustanovením § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. Vo vzťahu k významu rozhodnutia neprimerane stručnom odôvodnení Sociálna poisťovňa, pobočka Senica neuviedla žiaden dôkaz potvrdzujúci prijatý záver o nedostatku vzniku účasti žalobkyne na poistení a logicky ani spôsob jeho vyhodnotenia. O odvolaní rozhodujúci žalovaný v odôvodnení svojho rozhodnutia síce popísal vnútroštátnu i medzinárodnú právnu úpravu posudzovaného nároku, obsah spolupráce s orgánmi sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky i spôsob vykonávania šetrenia v tomto konkrétnom prípade, v konečnom dôsledku však svoje potvrdzujúce stanovisko zhrňujúco odôvodnil iba tým, že výsledkami kontroly vykonanej pred vydaním napadnutého rozhodnutia nebolo preukázané, že by žalobkyňa na území Slovenskej republiky vykonávala činnosť ako zamestnankyňa. Žalovaný zrejme mal na mysli výsledok kontroly, ktorá mala byť vykonaná dňa 24.06.2011, záznam o ktorej sa však v obsahu administratívneho spisu nenachádza. Odhliadnuc už od tejto skutočnosti, žalovaný v odôvodnení rozhodnutia neuviedol, ako v súvislosti so záverom o nepreukázaní reálneho výkonu práce žalobkyňou v roku 2010, majúcim pre rozhodnutie zásadný význam, vyhodnotil jednotlivé dôkazy a zistenia vykonané v nasledujúcich rokoch a týkajúce sa sídla a prevádzky zamestnávateľa žalobcu, či výsledku kontroly odvodov vykonanej v dňoch 21.-22.09.2011, neuviedol, čím boli vyvrátené tvrdenia žalobkyne o skutočnom výkone pracovnej činnosti podložené listinnými dôkazmi.

5. Podľa názoru krajského súdu žalovaný neodstránil nedostatky odôvodnenia rozhodnutia správneho orgánu, prvého stupňa, v súvislosti s čím možno konštatovať, že hoci samotné parametre tvrdeného pracovného pomeru žalobkyne (pracovná doba, mzda, vzdialenosť miesta výkonu práce od bydliska žalobcu), v rozhodnutí správnych orgánov inak žiadnym spôsobom nehodnotené, a zistenia správnych orgánov vzbudzujú pochybnosti o reálnom výkone pracovnej činnosti a naznačujú iný účel prihlásenia žalobkyne do slovenského sociálneho systému, správne orgány to nezabavuje povinnosti vykonať relevantné dokazovanie a prijaté rozhodnutia odôvodniť v súlade s požiadavkami zákona. Správny súd rozhodnutie žalovaného zo dňa 22.08.2013 opätovne z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v naznačenom smere.

6. O náhrade trov konania správny súd rozhodol tak, že v konaní úspešnej žalobkyňi priznal právo na náhradu trov konania podľa § 167 ods.1 SSP, s tým, že o výške náhrady bude podľa § 175 ods. 2 SSP rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

7. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná. Navrhovala, aby kasačný súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. 1. 2018, sp. zn. 14S 215/2014 zmenil a žalobu zamietol. Alternatívne žiadala, aby najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. 1. 2018, sp. zn. 14S 215/2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods.1, písm. g/ SSP. Žalovaná súčasne

namietala priznanie nároku na náhradu trov konania žalobkyni.

8.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu. Mala za to, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci a po zhodnotení všetkých dostupných relevantných dôkazov. Uviedla, že sa naďalej pridrižiava svojho vyjadrenia k žalobe zo dňa 15. decembra 2014, ako aj vyjadrení uvedených v odvolaní zo dňa 27. apríla 2016. Poukázala na to, že pri posudzovaní postavenia a výkonu činnosti žalobkyne ako zamestnanca vychádzala predovšetkým z Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 z 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia č. 883/2004 (vykonávacie nariadenie), pričom prihliadala aj na praktickú príručku o uplatniteľných právnych predpisov v Európskej únii, Európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarsku, majúca odporúčajúci charakter. Tvrdila, že v súlade s uvedením Sociálna poisťovňa je povinná poskytnúť poľskej inštitúcii v sociálneho zabezpečenia potrebnú súčinnosť, ako aj všetky dokumenty nevyhnutné na určenie uplatniteľných právnych predpisov, a preto v zmysle uvedenej zásady prebiehali medzi žalovanou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v rokoch 2012 až 2013 rozsiahle rokovania za účelom vyriešenia situácií, ktoré vzbudzovali dôvodné obavy, že zo strany osôb s bydliskom v Poľskej republike dochádza k obchádzaniu právnych predpisov sociálneho zabezpečenia a zneužívaniu slovenského systému sociálneho zabezpečenia, ktoré skutočnosti bližšie popísala vo vyjadrení k žalobe z 15. decembra 2014.

8.2. Žalovaná zdôraznila, že naďalej zastáva názor, že splnenie kritérií registrovaného sídla alebo miesta podnikania je jedným z rozhodujúcich faktorov na určenie miesta výkonu činnosti a teda aj na posúdenie a určenie k príslušnosti právnym predpisom sociálneho zabezpečenia. Tiež zdôraznila, že v prejednávanej veci nemohlo dôjsť ku kontrole splnenia uvedených podmienok, pretože na adrese miesta podnikania zamestnávateľa sa nachádzal neobývaný dom a taktiež vlastník predmetnej nehnuteľnosti odo dňa 30. mája 2011 odvolal svoj súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania zamestnávateľa, z čoho je zrejmé, že zamestnávateľ už v čase vydania prvostupňového rozhodnutia nespĺňal ani základné podmienky na určenie registrovaného miesta podnikania. Žalovaná vyslovila názor, že zamestnávateľ nepreukázal existenciu registrovaného miesta podnikania, z ktorých dôvodov v nadväznosti na všetky skutočnosti žalovaná považovala napadnuté rozhodnutie za dostatočne preukázané, odôvodnené a v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky, ako aj s koordinačnými nariadeniami. Mala za to, že Sociálna poisťovňa pobočka Senica ako aj žalovaná si zabezpečili všetky dôkazy, ktoré bolo možné a objektívne vzhľadom na daný prípad z ich strany zistiť. Súčasne poukázala na to že, v zmysle článku 3 k ods. 2 vykonávacieho nariadenia sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciám postúpili osoby, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, informácie, dokumenty alebo potrebné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú, majú za to, že dôkazné bremeno vzhľadom na uvedené leží nielen na Sociálnej poisťovni, ale aj na žalobkyni a zamestnávateľovi, ktorí si svoju povinnosť vyplývajúcu z vykonávacieho nariadenia riadne nespĺnili.

8.3. Žalovaná záverom poukázala na rozhodnutia súdov v obdobných veciach. Na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/30/ 2016 zo dňa 4. júla 2017; na rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 20 Scud 57/2014-78 z 9. júna 2015 potvrdený Najvyšším súdom SR rozsudkom k 10Sžso/48/2015 28. septembra 2016; rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 14S 116/2014 - 2004 z 15. 2. 2018, ktorým krajský súd v obdobnom prípade žalobu zamietol. Súčasne žalovaná poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV ÚS 499/2011 - 25 z 22. novembra 2011, v ktorom ústavný súd vyslovil názor, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná. Ďalej žalovaná poukázala na rozsudky Krajského súdu v Žiline - sp. zn. 21 Scud 22/2014 z 29. apríla 2015, 21Scud 35/2014 z 14. januára 2015, 21Scud 9/2013 z 3. decembra 2014 a taktiež na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 10Sžso 22/2015 z 27. apríla 2016, ktorým v obdobnej veci potvrdil rozsudok Krajského súdu v Žiline 21Scud 9/2014 z 11. marca 2015, v ktorom najvyšší súd vyslovil názor, že nebolo preukázané, že by žalobkyňa reálne fakticky vykonávala činnosť

zamestnanca u zamestnávateľa REPRUF, s.r.o.. Žalovaná súčasne namietala priznanie nároku na náhradu trov konania žalobkyňi.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

9. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovanej nesúhlasila s dôvodmi uvedenými v kasačnej sťažnosti. Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 26. 1. 2018 sp. zn. 14S 215/2014 po skutkovej a právnej stránke považovala za správny, majúc za to, že kasačná sťažnosť žalovanej neobsahuje žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa Krajský súd v Trnave už nevysporiadal v odôvodnení rozsudku. Kasačnú sťažnosť považovala za nedôvodnú. Žiadala, aby Najvyšší súd SR ako kasačný súd potvrdil rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26.1.2018 sp. zn. 14S 215/2014.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

10. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti žalovanej, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej vo veci samej nie je dôvodná.

12. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/215/2014-227 zo dňa 26. januára 2018, ktorým správny súd podľa § 191 ods. 1 písm. d/ Správneho súdneho poriadku (SSP) zrušil rozhodnutie žalovanej - Sociálnej poisťovne, ústredia č. 7333-3/2013-BA zo dňa 22.08.2013 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

13. V procese posudzovania zákonnosti rozsudku krajského súdu, napadnutého kasačnou sťažnosťou žalovanej, kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd už neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

14. Kasačný súd z predloženého spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej, zistil, že predmetom preskumavacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne ústredie č. 7333-3/2013-BA zo dňa 22.08.2013, ktorým žalovaná podľa § 179 ods. 1 písm. b/ a § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení rozhodla tak, že odvolanie žalobkyne zamietla a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu - Sociálnej poisťovni pobočka Senica č. 23649-1/2011-SE z 23.08.2011 potvrdila.

15. Prvostupňový správny orgán - Sociálna poisťovňa pobočka Senica, uvedeným rozhodnutím č. 23649-1/2011-SE z 23.08.2011 podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. a podľa § 210 ods. 1 písm. a/ tohto zákona rozhodla tak, že zamestnancovi, R. M. F., nar. XX.XX.XXXX - žalobkyňi, nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 01.08.2010.

16. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že v správnom súdnictve správny súd

poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správny súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP)

17. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

18. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

19. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v zásade náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou vykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v Nariadení (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 z 16.09.2009 (základné nariadenie) a vykonávacom Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 z 16.09.2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie č. 883/2004. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd a to, že v danej veci boli splnené zákonné dôvody pre zrušenie rozhodnutia žalovanej a vrátenie veci na ďalšie konanie, i keď z iného dôvodu, ako argumentoval krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

V.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

20. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

21. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

22. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

23. Z uvedených článkov ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právnymi záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

24. V danej súvislosti kasačný súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“. Uvedenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky je potrebné aplikovať aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy.

25. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú

implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2 (čl. 7 ods. 2 Ústavy slovenskej republiky).

26. Slovenská republika vstupom do Európskej únie na základe Zmluvy o prístupí podpísanej v Aténach dňa 16. apríla 2003 jej zmluvnými stranami, ktorá podľa čl. 2 ods. 2 zmluvy vstúpila do platnosti dňa 1. mája 2004, ako nový členský štát Európskej únie Zmluvou o prístupí prenesla svoje právomoci na Európsku úniu v určenej miere a svojím vstupom do Európskeho spoločenstva sa súčasne zaviazala k uplatňovaniu právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Právne záväznými aktami na úseku sociálneho zabezpečenia pre členské štáty Európskej únie (teda aj pre Slovenskú republiku) sú Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (vykonávacie nariadenie). Európsky parlament a Rada prijali Nariadenie č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 42 a 308, konajúc postupom v článku 251 zmluvy, sledujúc ciele, uvedené v preambule zmluvy.

27. Základné nariadenie v druhej hlave ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch. V článku 11 ods. 1 uvedeného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje všeobecné pravidlo zakotvené v preambule tohto nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu; tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou. V čl. 11 ods. 3 písm. a/ uvedeného nariadenia európsky zákonodarcia stanoví, že s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pokiaľ fyzická osoba vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch sa určí príslušnosť právneho predpisu členského štátu EÚ podľa právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, v zmysle ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1 čl. 13.

28. Postup uplatňovania článku 13 základného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje v čl. 16 vykonávacieho nariadenia (č. 987/2009).

29. Podľa čl. 16 ods. 1 až 6 vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so

zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

30. V čl. 2 až v čl. 5 vykonávacieho nariadenia európsky zákonodarca ustanovuje rozsah pôsobnosti, pravidlá výmen medzi inštitúciami a rozsah pôsobnosti a pravidlá výmen medzi dotknutými osobami a inštitúciami, formát a spôsob výmeny údajov a právnu relevantnosť dokumentov a podporných dokladov vystavených v inom členskom štáte nasledovne:

31. Podľa čl. 2 ods. 1 až 4 na účely vykonávacieho nariadenia sa výmeny medzi úradmi a inštitúciami členských štátov a osobami, na ktoré sa vzťahuje základné nariadenie, zakladajú na zásadách verejnej služby, účinnosti, aktívnej pomoci, rýchleho poskytovania a dostupnosti vrátane elektronickej dostupnosti, a to predovšetkým pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím.

Inštitúcie si bezodkladne poskytujú alebo vymieňajú všetky údaje potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie. Prenos takýchto údajov medzi členskými štátmi prebieha buď priamo medzi inštitúciami, alebo nepriamo prostredníctvom styčných orgánov.

V prípade, že osoba omylom predložila informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii na území iného členského štátu, ako je ten, v ktorom sa nachádza inštitúcia určená v súlade s vykonávacím nariadením, táto inštitúcia bezodkladne postúpi predmetné informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii určenej v súlade s vykonávacím nariadením spolu s údajom o pôvodnom dátume ich predloženia. Tento dátum je pre príslušnú inštitúciu záväzný. Inštitúcie členského štátu však nemôžu niesť zodpovednosť ani sa ich nečinnosť nemôže považovať za prijatie rozhodnutia, ak im inštitúcie iného členského štátu zaslali informácie, dokumenty alebo žiadosti oneskorene.

Ak sa údaje postúpia nepriamo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu určenia, lehoty na odpoveď na žiadosti začínajú plynúť od dátumu, keď styčný orgán prijal žiadosť, ako keby ju prijala inštitúcia v tomto členskom štáte.

32. Podľa čl. 3 ods.1 až 4 členské štáty zabezpečia, aby dotknutým osobám boli sprístupnené potrebné informácie s cieľom informovať ich o zmenách, ktoré sa zaviedli základným nariadením a vykonávacím nariadením, aby mohli uplatňovať svoje práva. Taktiež zabezpečia užívateľsky prístupné služby.

Od osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciami postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú.

Členské štáty pri zhromažďovaní, odstupovaní alebo spracovaní osobných údajov podľa svojich právnych predpisov na účely vykonávania základného nariadenia zabezpečujú, aby dotknuté osoby mohli v plnej miere vykonávať svoje práva týkajúce sa ochrany osobných údajov v súlade s predpismi Spoločenstva o ochrane fyzických osôb vo vzťahu k spracovaniu osobných údajov a voľnému pohybu takýchto údajov.

V rozsahu potrebnom na uplatňovanie základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia zodpovedné inštitúcie postúpia dotknutým osobám informácie a vydajú im dokumenty, a to bezodkladne a v každom prípade v rámci lehôt stanovených právnymi predpismi dotknutého členského štátu. Zodpovedná inštitúcia oznámi svoje rozhodnutie žiadateľovi s bydliskom alebo miestom pobytu v inom členskom štáte priamo alebo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu bydliska alebo pobytu. V prípade zamietnutia dávok táto inštitúcia tiež uvedie dôvody zamietnutia, opravné prostriedky a lehoty na odvolanie. Kópia tohto rozhodnutia sa zašle ďalším zainteresovaným inštitúciam.

33. Podľa čl. 4 ods.1. až 3 správna komisia určí štruktúru, obsah, formu a podrobné mechanizmy výmeny dokumentov a štruktúrovaných elektronických dokumentov.

Zasielanie údajov medzi inštitúciami alebo styčnými orgánmi sa uskutočňuje elektronickými prostriedkami buď priamo, alebo nepriamo prostredníctvom prístupových bodov patriacich do spoločného bezpečnostného rámca, ktorý je schopný zaručiť dôvernosc a ochranu vymieňaných údajov. Pri komunikácii s dotknutými osobami zodpovedné inštitúcie používajú mechanizmy, ktoré sú vhodné v danom prípade, a podľa možnosti maximálne uprednostňujú používanie elektronických prostriedkov. Správna komisia vypracuje praktické pravidlá zasielania informácií, dokumentov alebo rozhodnutí dotknutej osobe pomocou elektronických prostriedkov.

34. Podľa čl. 5 ods. 1 až 4 dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu osoby na účely uplatnenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.

V prípade pochybností o platnosti dokumentu alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené, inštitúcia členského štátu, ktorej sa dokument predložil, požiadala inštitúciu, ktorá dokument vydala, o poskytnutie potrebných objasnení a v prípade potreby o zrušenie tohto dokumentu. Vydávajúca inštitúcia prehodnotí dôvody na vydanie dokumentu a prípadne ho zruší.

V prípade pochybností týkajúcich sa informácií poskytnutých dotknutou osobou, platnosti dokumentu alebo podporných dokladov, alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v nich uvedené, inštitúcia miesta pobytu alebo bydliska vykoná v zmysle odseku 2 na žiadosť príslušnej inštitúcie v rámci svojich možností potrebné overenie týchto informácií alebo tohto dokumentu.

Ak dotknuté inštitúcie nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii, a to najskôr jeden mesiac od dátumu, keď inštitúcia, ktorá dostala dokument, predložila svoju žiadosť. Správna komisia sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu, keď jej bola záležitosť predložená.

35. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarcia ustanovuje tiež v čl. 20 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

36. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z predloženého spisového materiálu kasačný súd zistil, že žalovaná vo vyjadrení k žalobe uviedla, že v zmysle zásad ustanovených v úvodnej časti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady číslo 883/2004 (základného nariadenia) je potrebné zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť. Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie, majú povinnosť vzájomne sa informovať a spolupracovať, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie koordinačných nariadení. Ďalej tiež tvrdila, že Sociálna poisťovňa je oprávnená kontrolovať splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy v súlade s koordinačnými nariadeniami, ktoré upravujú oblasť sociálneho zabezpečenia, ktorá je zároveň oprávnená na určenie uplatniteľnej legislatívy, t.j. na území Slovenskej republiky. Kontroly týkajúce sa preverenia reálneho výkonu činnosti zamestnancov Sociálna poisťovňa uskutočňuje v prípade, ak vznikne podozrenie, že zo strany zamestnávateľov dochádza k obchádzaniu právnych predpisov sociálneho zabezpečenia (bez rozdielu národnosti či štátnej príslušnosti). Zdôraznila, že na základe výsledkov kontrol boli vyhodnotené firmy, ktorých zamestnanci reálne vykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky aj firmy, ktoré zamestnávajú prevažne zamestnancov s bydliskom na území Poľskej republiky. O skutočnostiach zistených na základe kontroly u zamestnávateľa žalobcu bola v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho

zabezpečenia ZUS. Žalovaná poukázala na list Sociálnej poisťovne - ústredie zo dňa 10.12.2013, ktorým akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS zo dňa 10.10.2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.

37. K právnej problematike vzniku resp. zániku povinného sociálneho poistenia poľských občanov zaujal svoje stanovisko Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „veľký senát“), ktorý posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9Sžsk/22/2017 zo dňa 16. mája 2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP postúpil vec vedenú na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.

38. Veľký senát uznesením sp. zn. 1Vs 1/2018 zo dňa 4. decembra 2018 rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovne: „Odpoveď na 1/ otázku: Dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov Európskej únie podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 z 16.09.2009 musí byť určitá, čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a súčasne musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči a pod.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: Definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.“ Rozhodnutie veľkého senátu je záväznou judikatúrou pre ďalšie rozhodovanie najvyššieho súdu vo veciach s obdobnou právnou problematikou.

39. Najvyšší súd vychádzajúc z uvedeného a právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia a poukazom na záver veľkého senátu v uvedenom uznesení, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EU podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu, v tomto prípade žalovanej, konštatuje, že v preskúmvanej veci skutkové zistenia potvrdzujú, že na základe podnetu ZUS Varsava a z dôvodu pretrvávajúceho trendu narastajúceho počtu poľských zamestnancov vzbudzujúceho podozrenie zo zneužívania systému verejného zdravotníctva, avizované najmä ZP Dôvera a Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Sociálna poisťovňa vykonávala kontroly reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, ktorí majú bydlisko v Poľskej republike, o ktorých skutočnostiach informovala príslušnú inštitúciu sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike. V konkrétnom prípade posudzovanej veci o skutočnostiach zistených na základe kontroly u zamestnávateľa žalobkyne bola v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS. Sociálna poisťovňa - ústredie listom zo dňa 10.12.2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS zo dňa 10.10.2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobkyni určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť. Z uvedeného je zrejmé, že medzi Sociálnou poisťovňou a príslušnú inštitúciu sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike na základe koordinačných nariadení ES prebiehala vzájomná spolupráca za účelom zistenia uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k zamestnancom zamestnávateľa - R. V.-P. P., zrejme aj vo vzťahu k žalobkyni - R. M. F., avšak zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis, nevyplýva, že medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia aj došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva aj vo vzťahu k uvedenej žalobkyni ako zamestnancovi. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na to, že z doterajšej prieskumnej činnosti zákonnosti rozhodnutí

Sociálnej poisťovne v obdobných veciach je pritom známa skutočnosť, že na základe vzájomnej koordinácie medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva vo vzťahu k poľským občanom vykonávajúcich na území Slovenskej republiky obdobnú činnosť ako žalobkyňa. Napokon samotná žalovaná vo vyjadrení k žalobe potvrdila, že medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia prebiehala spolupráca za účelom uzatvorenia spoločnej dohody, v zmysle ktorej by malo byť žalobkyni určené poľské zákonodarstvo s konečnou platnosťou.

40. Pokiaľ na základe vzájomnej koordinácie medzi Sociálnou poisťovňou a inštitúciou sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve, ktorou uvedené inštitúcie sociálneho zabezpečenia určili uplatniteľnú legislatívu Poľskej republiky, na sociálne poistenie žalobkyne ako zamestnankyni zamestnávateľa - R. V.-P. P., ako dotknutej osoby, potom na sociálne poistenie žalobkyne sa bude aplikovať príslušná právna úprava Poľskej republiky, určená dohodou, a preto uvedená žalobkyňa bude podliehať pod právomoc príslušnej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Poľskej republiky ako štátu, ktorého legislatíva bola touto dohodou určená. Uvedená skutočnosť potom vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie sociálneho zabezpečenia druhého členského štátu EÚ konať o otázke uplatniteľnosti legislatívy na sociálne poistenie žalobkyne ako zamestnankyni zamestnávateľa - R. V.-P. P., keďže uplatniteľnosť príslušnej legislatívy na sociálne poistenie zamestnanca(ov) uvedeného zamestnávateľa bola vyriešená práve na základe dohody uzavretej medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia Slovenskej a Poľskej republiky ako členských štátov Európskej únie. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že v posudzovanom prípade pre nedostatok skutkových podkladov nebolo možné ustáliť záver o tom, či žalobkyni ako zamestnankyni zamestnávateľa - R. V.-P. P., dňom 1.8.2010 nevznikla účasť na sociálnom poistení podľa slovenskej legislatívy. Pokiaľ by došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky vo vzťahu k žalobkyni od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, táto skutočnosť by vylúčila právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

41. Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich z administratívneho spisu poukazom na závery uvedené vyššie kasačný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej náležite nevychádza z právnej úpravy ustanovenej vo vykonávacom nariadení EÚ v spojení s právnou úpravou ustanovenou v základnom nariadení EÚ, majúce za následok jeho nezákonnosť, z ktorých dôvodov najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu považoval za vecne správny i keď z iných právnych dôvodov, a preto kasačnú sťažnosť žalovanej týkajúcej sa v merite veci podľa § 461 SSP zamietol.

42. Žalovaná podala odvolanie proti rozsudku krajského súdu aj v časti, ktorou správny súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania, preto kasačný súd vo vzťahu k merite veci posudzoval aj zákonnosť rozhodnutia správneho súdu v časti, ktorou správny súd priznal žalobkyni náhradu trov konania proti žalovanej v celom rozsahu. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis a právnych záverov uvedených vyššie, kasačný súd rozsudok krajského súdu v zmysle § 462 ods, 2 SSP v časti, ktorou priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v celom rozsahu, zmenil tak, že žalobkyni priznal náhradu trov konania pred správnym súdom v skrátenom rozsahu.

43. O náhrade trov kasačného konania a trov konania pred správnym súdom rozhodol najvyšší súd tak, že žalobkyni, ktorá v tomto konaní mala úspech, priznal nárok na ich náhradu (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 3 písm. a/ SSP) v skrátenom rozsahu. Vzhľadom na závery uvedené vyššie najvyšší súd námietky žalobkyne uvedené v konaní súdneho prieskumu pred správnym súdom vyhodnotil bez právnej relevancie, ktoré nepodmienili jej úspešnosť v tomto konaní. Žalobkyňa v žalobe a v konaní pred správnym súdom nevzniesla námietku nedostatku právomoci Sociálnej poisťovni na konanie a vydanie rozhodnutia, práve naopak v žalobe tvrdila, že na ňu ako na zamestnanca je uplatniteľnou legislatívou pre sociálne zabezpečenie legislatíva štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, teda Slovenskej

republiky. Žalobkyňa ani vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozhodnutiu krajského súdu nevzniesla námietku nedostatku právomoci Sociálnej poisťovni. Kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku krajského súdu, ktorým správny súd rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie, práve z dôvodu nedostatku právomoci, keďže nedostatok na vydanie správneho rozhodnutia je takou vadou konania, na ktorú správny súd musí vždy prihliadať. Vzhľadom k uvedenému teda v posudzovanom prípade k zrušeniu a vráteniu rozhodnutia žalovanej nedošlo z dôvodov tvrdení žalobkyne v žalobe resp. v konaní súdneho prieskumu rozhodnutia žalovanej. Kasačný súd znížil nárok žalobkyne na náhradu trov konania aj z dôvodu, že v danej veci ide o tzv. typizované žaloby. V prejednávanych veciach ide opakované konania (napr. sp. zn. 10Sžso/24/2015, 7Sžso/57/2015, 7Sžso/7/2015, 7Sžso/55/2015, 7Sžso/77/2015, 7Sžso/78/2015, 9Sžso/31/2016 a ďalšie), ktoré sú skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcu v predchádzajúcich správnych konaniach. Tomu zodpovedali aj jednotlivé podania právneho zástupcu žalobkyne, čo do rozsahu a obsahu. Na druhej strane pri svojom rozhodovaní o náhrade trov konania kasačný súd prihliadol aj na povinnosť právneho zástupcu riadne plniť procesné povinnosti žalobcu, a to najmä dodržiavanie lehôt a pokynov konajúcich súdov. Po zvážení uvedených hľadísk najvyšší súd žalobkyňou požadovaný nárok na náhradu trov konania znížil a priznal jej nárok na náhradu trov v rozsahu 1/5 majúci za to, že priznanie nároku na náhradu trov konania žalobkyňi v celom rozsahu, by v danom prípade bolo v rozpore s materiálnou spravodlivosťou.

44. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.